

Høringsuttalelse NOU 2022: 16

Skjeberg Folkehøyskole gir med dette sitt høringssvar på NOU 2022:16 en folkehøyskole for alle.

Vi er positive til at det har blitt gjennomført en offentlig utredning på folkehøyskolene. Skoleslaget vi er så stolte av å være en del av, tas på alvor – det er tydelig med denne utredningen.

Generelt vil vi påstå at vår skole drives mye i tråd med både foreslåtte tiltak og synet om skoleslaget som fremmes av utvalget. Vi vil hevde at vi, med noen grep og justeringer, kan fortsette vår drift på lik linje som vi har gjort, selv om mange av tiltakene vil vedtas (for eksempel reisevirksomhet, kursordning, skolepenger osv.). Videre ser vi at noen av de tiltakene som er foreslått har med hensikt å få folkehøyskolene noe mer strømlinjeformet og at driften skal være noenlunde lik – uavhengig av eierskap eller driftsform. Det er positivt. Det er på noen områder like mange måter å gjøre ting på som det fins folkehøyskoler, og det kan med fordel settes inn noen krav eller retningslinjer på enkelte områder (prissetting, reisevirksomhet, stipendiatorordning, tilsynsvakt og styrearbeid).

Med denne høringsuttalelsen vil vi ta tak i noen av tiltakene ansatte har diskutert og ment noe om.

Tiltak 1

Utvalget foreslår å endre formålsparagrafen

Vi mener at den formålsparagrafen skoleslaget har er god som den er. Likevel er vi ikke motstandere av å endre den, men med de formuleringene som står kan det synes som om det setter mer rammer rundt hva vi skal gjøre. For eksempel blir det, i den tiden vi lever i, naturlig at livsmestring er en del av allmenndanningen og folkeopplysningen. Det gjør vi hver eneste dag. Det trenger ikke stå noe sted. Det er naturlig i vårt skoleslag. Vi skal bidra til økt mangfold – hva menes med det? Økt mangfold i folkehøyskolen? Økt mangfold blant elevene? Økt mangfold av hva? Av elevtyper? Av mennesker fra ulike deler av samfunnet (kriminalomsorg, flyktningmottak, krisesenter, barnevernsinstitusjoner)? Eller er økt mangfold ment i form av at skoleslaget skal jobbe for at vi skal være mer åpne for ungdom med minoritetsbakgrunn, elever fra ulike sosioøkonomiske deler av samfunnet vårt, elever som kommer fra yrkesfag eller de som har annen seksuell innretning enn heterofil? Dersom det er det sistnevnte som er ment, burde det uttrykkes tydelig. Samtidig er det naturlig for oss å tenke mangfold på den måten, og har i mange år jobbet for et slikt type mangfold i folkehøyskolen.

Aktivt medborgerskap handler om deltakelse i demokratiet og å få engasjert elevene i ulike saker. Dette står på vår agenda hver dag. Det mener vi er en del av allmenndanningen. Det trenger heller ikke plass i en utvidet formålsparagraf.

Menneskeverd, likeverd og fellesskap er også en viktig del av allmenndanningen. Det kan være en del av en ny formålsparagraf, men det er ikke nødvendig etter vårt syn.

Tiltak 5

De ønsker at konkurransepoengene elevene i dag får blir stående som i dag (her foreslår NOU 2022:16 at de fjernes)

Denne støttes. Vi er redd for at mange ungdommer vil oppleve et år på folkehøyskole som mindre verdt dersom disse fjernes. Vi frykter et dropp i søkere dersom det skjer. Da står flere skoler i fare for å måtte legges ned.

Tiltak 6

Makspris på elevbetaling settes til 1,2 ganger det elevene får i lån og stipend.

Dette forslaget støtter vi. Det koster å gå på folkehøyskole, men dette kan ikke være et skoleslag kun for de rike. Alle skoler burde jobbe for at skoleåret koster det samme som elevene får i lån og stipend. Da vil det være større likhet i at alle kan gå på folkehøyskole. Dersom noen skoler trenger høyere pris, mener vi at det må søkes om på bakgrunn av linjens egenart.

Tiltak 7

Reisevirksomhet begrenses betydelig.

Her er vi i utgangspunktet enig, men vi ønsker en presisering. Hva menes med reisevirksomhet. Er det utenlandsreisene som menes, er vi helt enige. Samtidig har både vi og andre skoler mye reisevirksomhet i nærrområde. Det er friluftslivturer i nærområdet, reiser til Oslo for museumsbesøk eller studio/bransjebesøk. Om dette også skal strammes inn vil skolenes aktivitet og praksisnære holdning bli mer krevende og stillesittende.

Tiltak 8

Utredes om flyktninger kan ha et år på folkehøyskole som del av sitt introduksjonsprogram.

Vi er positive til at flyktninger skal kunne gå på folkehøyskole, og vi er en av mange skoler for forsøkte å få til et samarbeid med kommunen når en strøm av flyktninger begynte å komme noen år tilbake. Om det skal være som et tilbud i et introduksjonsprogram er vi usikre på. Dersom det skulle det, må det være naturlig at det følger med midler og ikke minst språkopplæring/ressurs til språkopplæring.

Tiltak 12

Tilsynsvakt skal kun utføres av pedagogisk personale.

Her ønsker skolen at det burde stå «skolens personale» fremfor pedagogisk personale. Vi skjønner intensjonen, da det er helt åpenbart for oss at det er mest naturlig at lærere, som har tid satt av til sosialpedagogisk arbeid, skal ha tilsyn. Samtidig mener vi at det er bedre at for eksempel kjøkkensjefen eller vaktmesteren tar et tilsyn dersom det er nødvendig, fremfor andre ukjente. I ytterste konsekvens kan det tolkes dit hen at man må bruke et vikarbyrå for å få inn en pedagog for å ta tilsyn, fremfor å benytte en ansatt som allerede kjenner elevene ved skolen.

Tiltak 14

Elever under 18 utløser automatisk tilskudd som dobbelttellende elev.

Støttes.

Kapittel 10

Tiltak 15

Elevstipendiatordning tas inn i regelverket.

Støttes, samtidig som det er viktig at hver enkelt skole har friheten til å tilpasse ordningen på en hensiktsmessig måte for skolen. Det ville vært en fordel å ha retningslinjer på betaling/ikke betaling/gratis skoleår eller andre «goder» for å være stipendiat.

Tiltak 21

Nye godkjenningskriterier for nye folkehøyskoler

Støttes. Det er viktig at folkehøyskolerådet er den instansen som anbefaler og prioriterer søkere. Det er folkehøyskolerådet som kjenner folkehøyskolelandskapet. Det er de som er best skikket (mener vi) til å uttale seg om hvilke linjetilbud eller skoleprofiler som kan være med på å gjøre skoleslaget mer mangfoldig og attraktivt.

Tiltak 27

Innføring av inntaksbestemmelser som regulerer vurderingsgrunnlaget for prioritering av søkere ved oversøking.

Inntaksbestemmelser kan være nyttig. Det kan gi både skolene og søkere forutsigbarhet ved oversøking. Tidligere lastet søkere opp vitnemål, og fravær har ikke vært et kriteriet for opptak hos oss, men at fraværet fra videregående kan være en god inngang til en prat om krav til oppmøte ved skolen, mener vi. Ved oversøking til linjer, mener vi at fravær godt kunne vært et av flere kriterier for å prioritere elever inn på linjer dersom det er oversøking, men ikke karakterer. Når det gjelder karakterer er vi enig med utvalget; det burde ikke være en del av vurderingsgrunnlaget.

Tiltak 28

Det opprettes en felles søknadsfrist og tilbudsdato.

Støttes ikke. Felles tilbudsdato har vi; 1.2 og deretter løpende. Dersom man ønsker en felles søknadsfrist mener vi at man burde legge seg på samme dato som samordna opptak.

Tiltak 30

Kravene til det systematiske kvalitetsarbeidet til folkehøyskolene skjerpes.

Vi ønsker alltid å bli bedre og vil gjerne ha forutsigbare rammer for hva som legges i kvalitetsarbeidet. Det at linjene årlig skal evalueres er et bra forslag, og noe som vi tenker at godt kunne vært en del av kravene til selvevaluering (for eksempel som et pålagt vedlegg).

Tiltak 33

Eksisterende folkehøyskoler skal arbeide målrettet for å oppdatere eksisterende bygningsmasse etter krav om universell utforming (TEK17).

At bygningsmassen til skolene rettes fokus mot er bra. For store krav med tidsfrister vil derimot gjøre driften for veldig mange skoler krevende.

Ved nybygg er vi enige at krav om TEK 17 absolutt burde være en forventning/krav.

Tiltak 34

Krav til pedagogisk kompetanse på lærere (minimum 80%).

Det at lærere i folkehøyskolen burde ha pedagogisk kompetanse er vi helt enige i. Skoleslagets egenart gjør at det ikke alltid er mulig. Derfor er det klokt å ha åpning for at det er mulig å ansette lærer uten pedagogikk, slik det her gjøres.

Tiltak 36

Skolene skal sende årsrapport som følger skoleåret til Udir. Årsrapporten bør inneholde årsberetning med regnskap, risikovurderinger, redegjørelse for antall kurs, fagtilbud, elevtall, vurdering av mangfold og representativitet og elevbetaling.

En årsrapport som følger skoleår kan med relativt enkle grep kunne ligge som et pålagt punkt i en selvevalueringsrapport. Derimot mener vi at det er unødvendig at årsberetning med regnskap pr skoleår skal leveres. Det er en unaturlig da vi rapporterer pr kalenderår. Her burde man eventuelt kunne legge ved den siste årsberetningen med regnskap. Det vil være dobbel jobb, samt at man gjør en jobb for jobben sin skyld. Det blir etter vår mening unødvendig byråkrati. Slikt er det nok av i en tid der skolens ledelse bruker mye tid og ressurser på rapportering. Men at man kan skrive en årsrapport der man viser til risikovurderinger, antall linjer, elevtall osv er en overkommelig ekstraoppgave. Dette tenker vi ville være naturlig informasjon i selvevalueringen.

Tiltak 37

Udir fører mer tilsyn med folkehøyskolene

Vi mener at Udir med fordel kunne delegert tilsyn med folkehøyskolene til Folkehøyskolerådet. Tilsyn er bra og skolene har godt av å vise frem sine rutiner til eksterne.

Tiltak 41

Årlig nasjonal elevundersøkelse blant folkehøyskoleelever etter mal fra Studiebarometeret

Å måle elevtilfredshet etter mal fra Studentbarometeret strider veldig i mot hva vi tror på. Her skal studentene sette karakter på sin studieplass. Folkehøyskolen har lovfestet at skal være karakter- og eksamensfri. Det ville oppleves bakvendt at vi ikke skal gi karakter til studenten, men studenten skal gi skolen karakter. Vi forstår at det kan handle om at potensielle søkere kan gå inn og se hvilken karakter skolen har og velge skole ut i fra det. Men her må det eventuelt sees på alternativer. Vi må passe på at vi selv ikke legger opp til populisme i skoleslaget. Kanskje kunne EPSI sine tall blitt brukt eller utviklet til å kunne vise elevtilfredshet på ulike områder.

Kapittel 12

Tiltak 47

Folkehøgskolenes driftsform skal være stiftelse eller aksjeselskap

Mange skoler har allerede disse driftsformene og vil ikke bli påvirket av en slik endring. Alle skoler må ha et styre og det er i skolenes og styrenes interesse at sammensetning er variert og kompetansenivået høyt. Vi mener at skolene heller burde stilles krav til, fremfor å endre driftsform. Ved å måtte endre driftsform vil man kanskje miste noe av et verdifullt mangfold man har i folkehøyskolenorge, og alle blir litt mer like. På sikt, kanskje så like at egenarten til den enkelte skole kan forsvinne. Skjeberg folkehøyskole er fylkeseid, og vi er helt klart ekstra bekymret for om eierne våre må opprette egne AS eller stiftelser for skolene.

Tiltak 55

Styrets ansvar

- *Folkehøyskoleloven burde få en samlet bestemmelse som regulerer styrets oppgaver*
- *Lovfestet ansvar for et system for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling*

- *Overordnet ansvar for at skolens ansatte innehar rett kompetanse. Styret ansetter rektor/ass.rektor. Daglig ledelse ansetter annet personell.*

Støttes. En bestemmelse som regulerer styrets oppgaver kan virke klokt. Noen styrer delegerer alt til rektor, mens andre styrer går for mye inn i daglig drift. Det er likevel viktig at daglig drift ligger til rektor, og rektor kan rapportere på drift, læringsmiljø, internkontroll osv. Det virker svært fornuftig at styret ansetter rektor, mens daglig ledelse ansetter annet personell.

Tiltak 57

Midlertidige bortvisningssaker legges til rektor/disiplinærråd. Vedtak om permanent tap av skoleplass fattes av styret.

Støttes ikke. Rektor må kunne ha den myndigheten å kunne ta avgjørelsen om å permanent utvise elever. Det handler om elevenes trygghet og at rektor må kunne ha handlingsrom til å handle når behovet oppstår. Videre er styret et naturlig klageorgan.

Tiltak 58

Klager på vedtak om bortvisning sendes til styret. Klage på tap av skoleplass sendes til en uavhengig klagenemd.

Støttes ikke. Klager på vedtak om både bortvisning og tap av skoleplass sendes til styret. Derimot kan man ha en tydelighet på at rektor ikke kan sitte i både disiplinærråd og være saksbehandler av en klagesak.

Tiltak 61

Folkehøyskoleelever skal ha tilgang til elevombud

Støttes.

Kapittel 13

Tiltak 63

De tre hovedelementene i tilskuddsordningen består

Støttes, men tregheten i ordningen burde sees på. En skole som over tid mister elever vil ha tid til å snu ved at man i noen år «får hjelp» ved at det elevbaserte statstilskuddet ikke settes til faktisk elevtall hvert år. Samtidig vil det ta mange år få betalt når man eventuelt har klart å snu en trend med lavt elevtall.

Tiltak 64

Ordningen med dobbelttellende elever utredes for å bli mer treffsikker

Støttes.

Tiltak 65

Tilskudd for dobbelttellende elever utbetales mens elevene er elever ved folkehøyskolen

En god intensjon, men det vil i så fall kanskje være realistisk at det først kan komme over nyttår. Enkelte ganger tar det lang tid å finne ut at eleven er dobbelttellende, og andre ganger er det svært krevende å innhente dokumentasjon. Uten dokumentasjon kan vi ikke telle dem som dobbelttellende. Vi kan stå et år med flere dobbelttellende elever og være i april/mai før vi får inn dokumentasjon vi har bedt om

siden september. Da er konsekvensen at vi har jobbet med flere dobbelttellende elever gjennom et helt skoleår, uten å kunne få uttelling for dobbelttellingen. Det henter dagens ordning inn, med telledatoer og statstilskudd basert på de siste års elevtall.

Tiltak 68

En felles grense for maksimalt elevtall settes til 190 elever. Dagens ordning med godkjent internatkapasitet og maksimalt elevtall utgår.

En maks grense virker fornuftig. Da vil man kunne unngå at skoler vokser seg for store. Vi mener at det går en grense for hvor stor en folkehøyskole kan være, samtidig som man får den nære relasjonen til hver enkelt elev. Denne er avgjørende for at eleven skal få sin personlige utvikling og bli sett. Vi mener at 190 er for høyt, likevel støttes en maks grense.

Når skoler gis mulighet til å ta inn 190 elever, og elevgrunnet i landet i fremtiden vil synke (demografi), vil risikoen være at noen av de mindre skolene trolig ikke ha nok søkergrunnlag. De små skolene er også verdifulle og trenger rammevilkår til å kunne drifte. Elevgrunnet vil synke, og vi vet at ca 11% v 19-åringer tar et år på folkehøyskole. Ved at noen skoler kan vokse seg til en størrelse på 190, mener vi at de skolene som i flere år har ligget på grensen til å i det hele tatt kunne ha drift vil ha store utfordringer til å holde skolen i drift. Vi mener de mindre skolene med egenart, på bygda som ønsker å være små (40-60 elever). De må vi passe på. Hvis noen skoler kan gå fra 110 elever til 190 elever, vil det kunne gå ut over de mindre skolene.

Man må man være klok når en slik grense foreslås, samtidig som man eventuelt endrer elevsatsene i det elevbaserte tilskuddet. Det kan bli en konsekvens at flere skoler vil ha et elevtall på 130, da det er 130 elever som gir mest uttelling på elevtilskuddet. Det kan oppleves som det «mest lønnsomme» elevtallet, da man får mindre betalt for elev nummer 131. Da blir de «rike» enda «rikere», mens de som strever med elevtall og ikke kan «spekulere» i elevinntak vil kunne streve mer.

Tiltak 70

Krav om at et skoleår skal vare i minst 190 dager

Støttes, og det oppleves som om det er slik i dag.

Tiltak 73

Brukerstyrt personlig assistent eller andre kommunale støttetiltak kan tas med dit folkehøyskoleeleven trenger dem, også utover kommunegrenser.

Støttes.